

Kattaqo'rg'on davlat pedagogika instituti Filologiya va ijtimoiy fanlar fakulteti
3-bosqich O'zbek tili va adabiyoti yo'nalishi talabalariga 6-semestr uchun
« O'zbek nomshunosligi »fanidan yakuniy nazorat savollari
Imtihon shakli: yozma

Mavzu raqami	1-QISM “OSON SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning kirish qismidan asosan nazariy savollardan iborat bo'ladi	2-QISM “ODDIY SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 1-rejasidan asosan mulohazaviy savollardan iborat bo'ladi .	3-QISM “MURAKKAB SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 2-rejasidan asosan qoidalar, teoremlar, kabi savollardan iborat bo'ladi	4-QISM “MURAKKAB SAVOLLAR 2” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 3-rejasidan asosan tendensiyalar, paradigmalar, konsepsiyalar kabi savollardan iborat bo'ladi	5-QISM “QIYIN SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning xulosa yani yakuniy qismidan asosan talabani mustaqil fikrlashga, mavzuni to'liq anglashga yo'naltiradigan savollardan iborat bo'ladi
1	“O'zbek nomshunosligi” fanining maqsadi, vazifasi va mundarijasi (onomastika, nom qo'yish)	“O'zbek nomshunosligi” fanining tarixi haqida fikrlaringizni bayon qiling (60-70-yillarida o'zbek tilshunosligi)	Onomastikaning turli masalalariga bag'ishlanga qator to'plamlar va manbalar haqida fikrlaringizni bayon qiling.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 21-oktabrdagi PF-5850- sonli qarorining mazmun mohiyatini tushinting.	O'zbek onomastikasi shakllanishi va rivojiga qaysi olimlar o'z hissasini qo'shgan? Asarlaridan misollar keltiring
1	“O'zbek nomshunosligi” tilshunoslikning qaysi bo'lim(lar)i bilan aloqador? (deialektologiya, morfologiya va b)	Atoqli otlarning qaysi birliklari onomastikada o'rganiladi? (antropnim, toponim, gidronim...)	O'zbek onomastikasining tarkibi haqida ma'lumot bering	Onomastik birliklarning til tizimidagi o'rni haqida ma'lumot bering	Transtoponimizatsiya atamasiga ta'rif bering, fikringizni misollar yordamida dalillang
2	O'zbek atamasining kelib chiqish tarixi haqida g'arb va yevropa olimlarining fikrlarini keltiring. (Allen J. Frank va P.P.Ivanov. A.Yu.Yakubovskiy)	O'zbek atamasining kelib chiqish tarixi haqida tarixiy manbalarda qanday ma'lumotlar uchraydi (Usama ibn Munqiz “Kitab al-F'tibar”, Rashiddiddin Hamadoniy “Jome at-Tavorih)	“O'zbek” atamasining kelib chiqish tarixi bilan bog'liq Xurshid Davron fikrlarini izohlang.	“O'zbek” atamasining kelib chiqish tarixi bilan bog'liq Asqad Muxtor fikrlarini izohlang.	O'zbek atamasining kelib chiqish tarixi haqida batafsil ma'lumot bering.
2	“O'zbek” atamasining paydo bo'lishiga aniqlik kiritishdagi murakkabliklar haqida ma'lumot bering (Bo'riboy Ahmedov «Tarixdan saboqlar»)	“Turk” atamasining qo'llanilishi haqida ma'lumot bering (“tu-kyu”, “tuku”, “turk budun”)	“O'zbek” atamasining kelib chiqish tarixi bilan bog'liq Tohir Malik fikrlarini izohlang.	“O'zbek” atamasining kelib chiqish tarixi bilan bog'liq tarixchi olim Po'lat Zohidov fikrlarini izohlang.	Turk, chig'atoy va sart atamaları haqida batafsil ma'lumot bering.
3	Antroponimlar haqida ma'lumot bering (ism, familiya, ota ism)	Antroponimlarning shevaviy xususiyatlari haqida ma'lumot bering (antroponim, sheva, dialekt)	“Har bir nom o'z tarixi, “biografiyasi” va “geografiyasi” ga ega...” ushbu fikrlarni izohlang	O'zbek antroponimiyasini tadqiq qilish bilan bog'liq ayrim dolzarb muammolarni keltiring, va izohlab bering.	Antroponimlarning 1) lisoniy; 2) nutqiy; 3) qomusiy tiplari haqida ma'lumot bering, fikringizni misollar yordamida dalillang.
3	Antropoleksema tushunchasini izohlang. (til tizimi, sistema, atama)	Atoqli otlar tizimi haqida ma'lumot bering. (atoqli ot, umumiste'mol so'z, antroponim, antropoleksema)	Antroponim turlari haqida ma'lumot bering, fikringizni misollar yordamida dalillang.	Laqablarning mavzu yo'nalishiga qanday turlari mavjud. Misollar keltiring	Atoqli (antroponimik) va turdosh otlar orasidagi ma'noviy munosabatlar haqida ma'lumot bering, fikringizni misollar yordamida dalillang.
4	Kishi nomlari qanday tematik guruhlariga birlashadi (diniy tushuncha, hayvonot va o'simlik dunyosi)	Antroponimlarda omonimlik hodisasi, polisemiya hodisasi, polionimiya hodisalarini izohlang. (shakldoshlik, ko'p ma'noli'ik, ko'p nomlilik)	Shaxsning qaysi urug', qabila yoki millatga tegishli ekanini ko'rsatuvchi nisbiy laqablar haqida ma'lumot bering	Islamlarning qo'yilishi va yozilishi tarixi haqida batafsil ma'lumot bering	Antroponimlarning tuzilishiga ko'ra ikki turi: antropokomponentli va antropomantli antroponimlar haqida ma'lumot bering, fikringizni misollar yordamida dalillang.
4	Kishi ismlarining nutq uslublariga ko'ra farqlanishi haqida ma'lumot bering (so'zlashuv uslub, rasmiy uslub)	Laqablar haqida ma'lumot bering (N.Chobanov, Alisher Navoiy, alqob)	Laqablar o'z xususiyatiga ko'ra qanday tasniflanadi?	Ism va laqabning o'xshash va farqli (kamida 5 ta) tomonlarini bayon qiling.	Kishining xarakteri va harakatidagi tipik xususiyatlarga ishora qiladigan laqablar haqida ma'lumot bering, fikringizni misollar yordamida dalillang.
5	O'zbek onomastikasining antroponimik birliklari haqida batafsil ma'lumot bering. (ota ism, familiya, laqab, taxalluslar)	Hozirgi o'zbek tilida familiya yasashda qaysi uslublardan (bobo ismi, ota ismi,)	Shaxsning jismoniy kamchiliklari motiv bo'lgan asliy laqablar haqida ma'lumot bering, misollar keltiring	Kishining xarakteri va harakatidagi tipik xususiyatlarga ishora qiladigan laqablar haqida ma'lumot bering, misollar keltiring	“Bizga familiya kerak(mi)?” maqolasi haqida fikrlaringizni bayon qiling.
5	Familiyalarning qo'yilish tarixi haqida ma'lumot bering. (XI asr Italiya, Mustaf Kamol Otaturk, XIX asr oxiri)	Taxalluslarning dastlabki tarixi haqida ma'lumot bering. (Alisher Navoiy, VII-VIII asr, A.M.Mirzayev “Binoiy”)	Ism qo'yishda mavjud urf-odatlar haqida ma'lumot bering, fikringizni misollar yordamida dalillang.	Ism bag'ishlovlar – memorativlar haqida ma'lumot bering.	Ism tilaklar – dezirativlar haqida ma'lumot bering.
6	O'zbek tilida ism-izohlar haqida ma'lumot bering. (notabiiy belgilar, tashqi alomatlar)	Qulmat, Irsqul, Ibray, Abdurasul, Isoqul kabi ismlar va ularing ma'nolari haqida ma'lumot bering. (diniy tushunchalar, “qul” so'zi)	Bolaga ism sifatida qo'yilishi tavsiya etilmaydigan ismlarni ayting va sabablarini izohlang.	Ismlarda evfemisatsiya va disfemisatsiya haqida ma'lumot bering, misollar keltiring	Ko'pay, Bo'rixon, Itolmas, Gadoy, Tursinoy kabi ismlarning qo'yilish sabablarini izohlang
6	Toponimlar haqida ma'lumot bering. (joy nomi, toponim, toponimika)	Toponim, toponimiya, toponimika va toponomist atamalarini izohlang (joy nomi, nomshunos va b)	Toponimiyaning turlari haqida ma'lumot bering.	Samarqand viloyat toponimiyasiga oid toponimlar etimologiyasi haqida ma'lumot bering	Buxoro viloyat toponimiyasiga oid toponimlar etimologiyasi haqida ma'lumot bering
7	Toponimikaning tilshunoslikda o'rganilishi haqida ma'lumot bering. (joy nomi, toponim, topos – joy)	O'rta Osiyo toponimiyasi tadqiqi haqida ma'lumot bering. (N.V.Xanikov, L.N.Sobolev, A.L.Xromov)	Toponimikaning o'zbek tilshunosligidagi tadqiqi haqida ma'lumot bering.	Toponimlardagi raqamlarning son, miqdor va boshqa ma'nolari haqida ma'lumot bering, fikringizni misollar yordamida dalillang.	Transantroponimizatsiya atamasiga ta'rif bering, fikringizni misollar yordamida dalillang
7	Ming, yetti, besh raqamlari bilan shakllangan toponimlarning etnonimlarga munosabatini sharhlang. (urug' nomi, etnonim, toponim)	Toponimlar tarkibida ko'p uchraydigan raqamlar qaysi? Ular haqida ma'lumot bering. Misollar keltiring. (bir, uch, besh, olti)	“Oq” so'zi ishtirokidagi toponimlar semantikasini sharhlang.	“Qora” so'zi ishtirokidagi toponimlar semantikasini sharhlang.	“Qizil, ko'k, qo'ng'ir” so'zlari ishtirokidagi toponimlar semantikasini sharhlang.
8	Geografik nom tushunchasini izohlang. (nom, toponim, geografik nom, geografik obyekt, joyning holati)	Geografik nomlarning mavzu guruhlarini haqida ma'lumot bering (Joyning holati, Suv obyektlariga bog'liq nomlar, O'simlik bilan bog'liq nomlar)	G'aroyib nomlar va Migratsion nomlar haqida ma'lumot bering. Misollar keltiring.	Xato nomlar va yangi zamon nomlari haqida ma'lumot bering. Misollar keltiring.	Oykonimlar haqida ma'lumot bering. Misollar keltiring.
8	Toponimlarning uslubiy xususiyatlari haqida ma'lumot bering. (toponim, toponimiya, Sadrididdin Ayniy, asar, qahramon, qatag'on, saroy, urug' nomi)	Sadrididdin Ayniy asarlarida qo'llangan toponimlar haqida ma'lumot bering. (Sadrididdin Ayniy, asar, qahramon, qatag'on, saroy, urug' nomi, uslubiy, mifologik nomlar)	Etnotoponimlar haqida ma'lumot bering, fikringizni misollar yordamida dalillang.	Do'rmon, Mang'it, Bahrinbayot, Nayman etnotoponimlarini izohlang.	Abdulla Qahhor asarlari antroponimiyasi haqida ma'lumot bering, misollar keltiring.
9	Shaxslarning ism, familiyasi, laqabi va taxallusini ifodalovchi nomlarning toponimlarga aylanish asoslarini izohlang. (nom, toponim, geografik nom, geografik obyekt)	Xalq, qabila, qavm va urug'larga bog'liq joy nomlari haqida batafsil ma'lumot bering. (etnonim, qavm, qabila, urug', afsonaviy nom)	Toshkent toponimining etimologiyasi haqida batafsil ma'lumot bering.	Andijon va Farg'ona toponimining etimologiyasi haqida batafsil ma'lumot bering.	Jizzax va Namangan toponimining etimologiyasi haqida batafsil ma'lumot bering.
9	O'simlik va hayvonlarga bog'liq joy nomlari haqida batafsil ma'lumot bering. (yer yuzasi, o'simlik nomi, hayvon nomi)	Toponimik siyosat haqida ma'lumot bering. (onomastika, toponim, toponimiya, etnonim.)	Qashqadaryo va Surxondaryo toponimining etimologiyasi haqida batafsil ma'lumot bering.	Samarqand toponimining etimologiyasi haqida batafsil ma'lumot bering.	Buxoro va Xorazm toponimining etimologiyasi haqida batafsil ma'lumot bering.
10	Etnonimlar haqida batafsil ma'lumot bering. (nom, onomastika, qabila)	Etnotoponimlar etimologiyasi haqida ma'lumot bering (etnonim, etnonim ma'nosi, etnotoponim, atama.)	Abulq'oziy Bahodirxonning “Shajarayi turk” asari haqida ma'lumot bering	O'g'uz etnonimining etimologiyasi va nomlanish sabablarini bayon qiling.	Qarluq etnonimining etimologiyasi va nomlanish sabablarini bayon qiling.
10	Etnonim va etnotoponim atamalarini bir-biridan farqlang. (atoqli ot, qabila, turkiy, urug', qabila, xalq nomi)	Qavm, urug', qabila atamalarini sharhlang (atoqli ot, qabila, turkiy, urug', qabila, xalq nomi)	Qipchoq etnonimining etimologiyasi va nomlanish sabablarini bayon qiling.	Qang'li(qiniqli) etnonimining etimologiyasi va nomlanish sabablarini bayon qiling.	Xalaj etnonimining etimologiyasi va nomlanish sabablarini bayon qiling.
11	Gidronimlar va ularning o'rganilish darajasi haqida ma'lumot bering (toponim, onoma, obyekt, inshoot)	Gidronimlarning turlari haqida batafsil ma'lumot bering.	Gidrotoponimlar haqida ma'lumot bering	Palegonim va limnonim atamalarini izohlang. Misollar keltiring	Potamonim va gelonim atamalarini izohlang. Misollar keltiring
11	Kosmonimlar va ularning o'rganilish darajasi haqida ma'lumot bering (astronomiya va astrologiya)	O'zbek teonimiyasi haqida batafsil ma'lumot bering.	Ideonimiya atamasi haqida ma'lumot bering. Misollar keltiring.	Ktematonimiya atamasi haqida ma'lumot bering. Misollar keltiring.	Xrononimlarning turlari haqida ma'lumot bering
12	Zoonimlar va ularning o'rganilishi haqida ma'lumot bering (zoo-hayvon, hayvon nomlari (onomastika, hayvon nomlari)	Zoonimlarning turlari haqida ma'lumot bering. (zoonim, ornitonim.)	Ornitonimlar va ularning turlari haqida ma'lumot bering.	Alisher Navoiy asarlari zoonimiyasi haqida ma'lumot bering.	Mifonim atamasi haqida ma'lumot bering. Misollar keltiring.

12	Xrononim atamasi haqida ma'lumot bering. Misollar keltiring. (xronos, vaqt, davr, zamon)	Abulg'oyi Bahodirxonning "Shajarayi turk" asarida keltirilgan teonimlar haqida ma'lumot bering. Misollar keltiring. (Xizr, Luqmon)	O'zbek qabila va urug'lari tarixi haqida ma'lumot bering.	92 bovli o'zbek urug'lari haqida ma'lumot bering.	Belgi va rang ma'nolari mavjud etnonimlar haqida ma'lumot bering
13	Onomastik leksikografiya tushunchasini izohlang. (onomastika, onomastik birlik, lug'at, alifbo)	Onomastik terminlarning izohli lug'ati haqida ma'lumot bering. (antroponim, oronim, urbonim, etnonim, kosmonim)	Antroponimik lug'atlar haqida ma'lumot bering va bunday lug'atlarga misollar keltiring.	Toponimik lug'atlar haqida ma'lumot bering va bunday lug'atlarga misollar keltiring.	Etonimik lug'atlar haqida ma'lumot bering va bunday lug'atlarga misollar keltiring.
13	Alisher Navoiy asarlari onomastikasi haqida ma'lumot bering. (Navoiy, "Xamsa", antroponim)	Navoiy asarlarida uchraydigan antroponimlarning turlari haqida ma'lumot bering. ("Majolis un-nafois", "Xazoyin ul-maoniy", "Tarixi anbiè va hukamo")	Alisher Navoiy uchraydigan fitonimlar va ularning o'rganilganlik darajasi haqida ma'lumot bering	Alisher Navoiy asarlarida uchraydigan zoonimlar va ularning o'rganilganlik darajasi haqida ma'lumot bering	Alisher Navoiy asarlarida uchraydigan toponimlar va ularning o'rganilganlik darajasi haqida ma'lumot bering
14	Epotoponimlar haqida ma'lumot bering. (nomlaming "ikkinchi hayoti")	Geografik nomlar va transezimizatsiya hodisasi (toponim, ko'chis, o'tish)	Toponimlarning geografik terminlarga o'tishi haqida ma'lumot bering	Transezimizatsiya. (Nomlar o'tishi) haqida ma'lumot bering	Toponimlarni boshqa turdosh otlarga aylinishi haqida ma'lumot bering
14	Antroponimlarning tarkibi tushunchasi haqida ma'lumot bering. (nom, ism, antroponim, antroponimiya, antroponimika, lug'aviy birlik,)	Antroponimlardagi qarindoshlik bildiruvchi lug'aviy birliklar haqida ma'lumot bering. (lug'aviy birlik, antroponim tarkibi, qarindoshlikni atovchi birlik,)	Qarindoshlik bildiruvchi lug'aviy birliklar qanday holatlarda qarindoshlik ifodalamaydi? Fikrlaringizni izohlang.	Tabarruk nomlar haqida ma'lumot bering, fikringizni misollar yordamida dalillang.	Ismilar va laqablarning farqli xususiyatlarini izohlab bering.
15	Ism qo'yish san'ati haqida ma'lumot bering. (udum, tabarruk ism, ism bag'ishlov, memorativ, ism izoh)	"Ism – tarix", tushunchasini izohlang. (til, nom, atqli ot, onomastika, ism)	Diniy ismlar va zamonaviy ismlar tushunchasiga ta'rif bering. Misollar keltiring	Udumlar va ismlarning o'zaro aloqasini tushuntiring.	Antroponimlardagi sinonimiya (polionimiya)ni
15	Oronim va oronimika tushunchasi haqida ma'lumot bering. (til, onomastika, atqli ot, oronim, oronimiya,)	Oronimika tadqiqi masalasi haqida ma'lumot bering. (oronimika, obyekt, oroobyekt, tog' nomi,)	Oronimlarning leksik-semantik xususiyatlariga ko'ra qanday turlari mavjud?	O'zbekiston oronimlari haqida olib borilgan ilmiy tadqiqotlar haqida ma'lumot bering	Pomir, Baxmal, Himolay, Everest oronimlarining etimologiyasi haqida ma'lumot bering.